

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳.۰۹.۲۴

سید عظیم حسینی

تاریخچه روابط تجاری افغانستان

با کشور های خارجی

مقدمه

افغانستان بنا بر موقعیت تاریخی خویش در طول سده ها بحیث معبر تاریخی و راه ترانزیتی، خدمات شایسته را در جهت رشد و توسعه تجارت انجام داده و در قرون گذشته که بخش جدا ناپذیر راه ابریشم محسوب میگردید، با ایجاد، نگهداری و تامین امنیت راهها، اعمار کاروانسراها و ارائه خدمات برای بازرگانان، صدور اقلام صادراتی و تبادل کالاهای، به نحوی از انحا در تجارت و دادوستد بازرگانی با بزرگترین و مشهورترین مدنیت ها و امپراتوری ها مانند یونان (مینوسی) در جزیره کرت، سومر در جنوب سر زمین کنونی عراق یا بین النهرین، سرزمین میان دودیای دجله و فرات و شمال خلیج فارس، عیلام (در جنوب غربی از فلات ایران)، روم، مصر، چین، پارس، آشور، کلد (بابل) هند، روسیه و غیره در ارتباط بوده و سهم خویش را در رونق و گسترش تجارت جهانی ادا نموده است .

یکی از شرایط اساسی رشد و توسعه تجارت خارجی کشورها، در کنار سایر مسایل، تامین روابط تجاری با کشورهای همسایه، منطقه و فرامنطقه ئی میباشد که از طریق انعقاد تفاهمنامه ها، قراردادهای، پروتوکولها و موافقتنامه های تجاری و اقتصادی میسر میگردد. با انعقاد چنین موافقتنامه ها که میتواند دو جانبه، سه جانبه و چند جانبه باشد، امکانات تاسیس و توسعه روابط تجاری، تدویر سیمینارها، ورکشاپها، نمایشگاه و ایجاد شرایط بهتر حمایت از حقوق تجار و متشبهین و سرمایه گذارهای یک کشور در کشور دیگر هموار میگردد .

در تاریخ تجارت افغانستان، نخستین موافقتنامه در مورد تجارت با کشور خارجی در دوره سلطنت شاه اشرف هوتکی (۱۷۲۹-۱۷۲۵ میلادی) عقد گردیده است، موصوف

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

این موافقتنامه رابا دولت روسیه امضاء نموده بود که در ماده هشتم ونهم این سند چنین آمده است:

"برای نفع بازرگانی آزاد و بی مانع هر دو طرف در میان طرفین و زمین های متعلق به آنها ورعایا وسکنه و اراضی آنها در خشکی و دریا پرداخت مالیات معمولی بنابر رسوم و حقوق سابق بی آنکه اضافه ئی دریافت کنند معمول خواهد بود و باید حق داشته باشند بی مانع هرگونه کالای خود را دادوستد کنند اتباع روسیه در همه کشور و اراضی ایالات ایران حق دارند منافع خود را از بازرگانی دریافت کنند و برای سکنای خود و نگهداری کالای خود خانه و کاروان سرا و انبار و دکان بسازند و حق دارند برای تجارت و حمل کالا و کاروانها از راه ایران به هندوستان و کشور زمین های دیگر در عبور آزاد و بی خطر باشند و نیز اتباع دولت ایران متقابلاً حق دارند در کشور روسیه هر جا که بازرگانان مایل باشند سکونت اختیار کنند و در بازرگانی و سفر آزاد باشند. در صورتیکه یکی از بازرگانان کشوری در کشور دیگر بمیرد خانه ها و کاروان سرا ها و انبار ها و دکان ها و دارائی آنها بی عیب در جائی پنهان بماند و خوب حفظ و نگهداری کنند و بی عیب و بی نقص بوارث قانونی آنها و یا کسانی که از جانب دربار های معظم یا ادارات کتباً برای تحویل آنها معین میشوند آنها را تحویل بدهند. [۱] پس از آنکه دو کشور بزرگ استعماری، روسیه باتصاحب قسمت های از آسیای مرکزی از جانب شمال و انگلستان با تسخیر هند در شرق و جنوب خود را به سرحدات افغانستان نزدیک ساختند، بر علاوه آنکه بخشی از خاک افغانستان را جز کشور هایشان قلمداد نمودند، روابط تجاری کشور نیز شدیداً تحت تاثیر روابط سیاسی این کشورها قرار گرفت. چنانچه بعضاً هر تصمیمی را که برونق منافع شان بود، بدون آنکه نماینده از افغانستان وجود میداشت، اتخاذ و آنرا عملی میکردند. بعنوان مثال میتوان از قراردادی که در سال ۱۹۰۷ بین روسیه و انگلیس عقد گردیده است نامبرد. در ماده چهارم و پنجم این قرارداد چنین آمده است:

چهارم - حکومت برتانیه و حکومت روسیه عقیده خود را راجع به اصل مساوات در امور تجارتی در افغانستان اظهار و موافقت مینمایند. تسهیلاتیکه درین زمینه موجود بوده و یا بعد ازین حاصل شود برای تجار و تجارت برتانوی و هندی، همچنان متساویاً برای تجار و تجارت روسیه مساعد خواهد بود و اگر ترقی تجارت لازم سازد که نمایندگان تجارتی مقرر گردند، حکومتین در باب اخذ تدابیر لازمه موافقت خواهند نمود و در طی آن البته حقوق حکومتی امیر (حبیب الله خان) کماحقه احترام کرده خواهد شد. [۲]

پنجم - اجرای مواد مذکوره وقتی عملی خواهد شد که حکومت برتانیه کبیر موافقت امیر را با این مواد به حکومت روسیه اطلاع نماید» اما وقتیکه حکومت انگلیس این

قرارداد را به سمع امیر حبیب الله خان رساند امیر از اظهار موافقت خودداری نمود و انگلیس ها هم سکوت اختیار نمودند و دیگر احتیاجی به موافقت امیر احساس نکردند، حکومت روسیه بدولت انگلیس خاطر نشان نمود که این قرارداد را بدون موافقت پادشاه افغانستان مرعی الاجرا می‌شناسد. [۳]

با استرداد استقلال افغانستان در زمان اعلیحضرت امان الله خان پادشاه ترقی خواه افغانستان، چرخش عظیمی در روابط سیاسی - تجاری کشور پدیدار گشت و با ایجاد امکانات جدید، زمینه بازار یابی و بدست آوردن مارکیت های قبلاً ناشناخته قسماً مساعد گردید، چنانچه دولت افغانستان بخصوص بعد از بدست آوردن استقلال سیاسی، تلاش نمود تا جهت فراهم آوری تسهیلات تجارتي در تاسیس و توسعه روابط تجاری و عقد معاهدات و موافقت نامه های تجارتي و ترانزیتی با سایر کشورها اقدامات عملی را انجام دهد و پروسه ایجاد نمایندگی ها و آتشف های تجارتي را آغاز نماید. درین راستا دولت امانیه از سال ۱۲۹۸ تا ۱۳۰۷ شمسی (۱۹۱۹ - ۱۹۲۸ میلادی) با بستن قرار داد های تجارتي، راه توسعه تجارت افغانستان را با برتانیه، شوروی، فرانسه، پولند، مصر، فنلند و سویس هموار نمود. [۴] با عقد موافقتنامه های تجارتي با مصر، فنلند، انگلستان، فرانسه، پولند، سویس و شوروی، زمینه توسعه و انکشاف تجارت خارجی افغانستان هموار و در همین مدت برای بار اول، تجارت مستقیم بین افغانستان و کشورهای اروپایی مثل جرمنی و انگلستان آغاز گردید. در تاریخ تجارت کشور برای نخستین بار بود که تجار افغانی توانستند با بکار گیری شرایط نوین و بشکل گسترده، خود را از محدوده بازار های داخلی رهانیده و با رونق بخشیدن تجارت، راه را برای دستیابی به بازار های جدید منطقی و جهانی باز نمایند و بر وفق امکانات همان وقت، حجم معاملات تجارتي افغانستان را با کشور های جهان توسعه بخشند. برای نخستین بار در تاریخ افغانستان قرار دادهای با کشور های المان، چکوسلواکیا، پولند، ایتالیا، هندو انگلستان عقد گردید. همچنان برای نخستین بار قرار دادهای سه سالهء بارتری با روسیه و المان منعقد و انکشاف داده شد. [۵] داد و ستد تجارتي با این دو کشور همچنان با انگلستان و امریکا بتدریج توسعه یافت که به نفع بنیه اقتصادی کشور تمام شد. قبل از سقوط جمهوریت، افغانستان در کشور های آتی آتشف های تجارتي و وکالت تجاری دارد:

ایالات متحده امریکا	آتشف تجارتي افغانستان در واشنگتن
قزاقستان	آتشف تجارتي افغانستان در آستانه
فدراسیون روسیه	آتشف تجارتي افغانستان در مسکو

ایران	آتشه تجارتي افغانستان در تهران
انگلستان	آتشه تجارتي افغانستان در لندن
هندوستان	آتشه تجارتي افغانستان در دهلي جديد
جاپان	آتشه تجارتي افغانستان در توکيو
هندوستان	آتشه تجارتي افغانستان در ممبي
امارات متحده عربي	آتشه تجارتي افغانستان در دوبي
ازبکستان	آتشه تجارتي افغانستان در تاشکند
عربستان سعودي	آتشه تجارتي افغانستان در جدہ
تاجکستان	آتشه تجارتي افغانستان در دوشنبه
چين	آتشه تجارتي افغانستان در بيجين
ترکمنستان	آتشه تجارتي افغانستان در عشق آباد
کوريا	آتشه تجارتي افغانستان سيول
ترکيه	آتشه تجارتي افغانستان استانبول
پاکستان	آتشه تجارتي افغانستان کراچي
بلجيم	آتشه تجارتي افغانستان در بروکسل
چين	آتشه تجارتي افغانستان در ارومچي
سويس	آتشه تجارتي افغانستان در ژينو
المان	آتشه تجارتي افغانستان در برلين
پاکستان	وکیل تجار افغانستان در چمن
پاکستان	وکیل تجار افغانستان در پشاور
ایران	وکیل تجار افغانستان در مشهد

در ادامه تاریخچه ای روابط تجاری افغانستان با تمام کشورهای شرکای تجاری
افغانستان به تفکیک کشورها و به تفصیل ارائه خواهد شد.

ادامه دارد

د پانو شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ